

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski *Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 10/2008

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	6
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.10.2008 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	7
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.10.2008 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	7
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.10.2008rok.....	7
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 31.10.2008r.....	8
2.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	9
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	Nieruchomości rolne.....	9
2.	Biopaliwa.....	9
3.	PROW 2007-2013.....	10
4.	Kontrole płatności obszarowych.....	10
5.	Kredyty klęskowe.....	10
6.	Przetwórstwo spożywcze.....	11
7.	Zalesianie gruntów.....	12
8.	Ceny nieruchomości.....	13
9.	Dzierżawa ziemi rolniczej.....	14
10.	Leader – rusza.....	14
11.	Budżet 2009.....	14
12.	Akredytacja na obsługę PROW 2007-2013.....	15
13.	Biomasa w Europie.....	15
14.	Grupy producenckie.....	16
15.	GMO.....	16
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	Międzynarodowe Targi FARMA 2008.....	17
VI.	OCHRONA PRAW KONSUMENTÓW	
1.	Kredyty konsumenckie.....	20

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

Mimo niepokojącego sygnału o wzrastającej liczbie bezrobotnych w sierpniu br., wrzesień przyniósł przewidywany spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych (o 623 osoby, tj. o 0,8% w stosunku do sierpnia). Ostatecznie, liczba bezrobotnych na koniec trzeciego kwartału 2008 roku wynosiła 79 198 i była niższa od stanu z września 2007r. o 19 529, tj. o 19,8%.

Od początku 2008 roku, bezrobocie rejestrowane w regionie spadło o 19 798 osób, tj. o 20,0%. Należy mieć na uwadze, iż obserwowana ostatnio dekonjunktura na rynkach światowych, może spowodować obniżenie popytu na towary, w tym towary produkowane w Polsce na potrzeby odbiorców zagranicznych. Skutkować to może zwolnieniami pracowników również w naszym regionie. Należy zatem liczyć się, ze wzmożoną rejestracją osób pozbawionych pracy. We wrześniu otrzymaliśmy pierwsze sygnały o zwolnieniach grupowych w zakładach branży drzewnej i meblarskiej – w sumie zgłoszono zamiar zwolnienia 214 osób. Przeciętnie w kraju, w porównaniu z sierpniem, odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 1,8%. W stosunku do września ubiegłego roku, spadek bezrobocia wynosił średnio w kraju 22,5%, a więc był wyższy niż w naszym regionie o 2,7 pkt. proc.

Od początku bieżącego roku bezrobocie w kraju spadło o 21,1%, a więc również więcej niż w regionie warmińsko – mazurskim (o 1,1 pkt. proc.). We wrześniu w porównaniu do sierpnia 2008r. w powiatach: działdowskim, kętrzyńskim, mragowskim, olsztyńskim, ostródzkim, piskim i szczycieńskim, odnotowano wzrost liczby bezrobotnych. W pozostałych czternastu powiatach nastąpił spadek bezrobocia rejestrowanego, przy czym najwyższy w:

- powiecie iławskim – o 5,3%,
- powiecie ełckim – o 5,0%,
- powiecie nowomiejskim – o 4,5%.

Analiza roczna zmian poziomu bezrobocia (IX 2008 do IX 2007) wykazuje spadek liczby zarejestrowanych w granicach od 4,4% do 46,4% we wszystkich powiatach województwa z wyjątkiem powiatu oleckiego, gdzie odnotowano wzrost liczby bezrobotnych o 7,6%. W analizowanym okresie największy spadek bezrobocia odnotowano w:

- powiecie giżyckim – o 46,4%,
- powiecie iławskim – o 38,3%,
- powiecie olsztyńskim – o 27,0%.

Pomimo systematycznego spadku stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim, która w okresie sierpień 2007 – sierpień 2008 zmniejszyła się o 3,5 pkt proc., a dynamika spadku w analizowanym czasie była o 0,8 pkt proc. wyższa niż w kraju, natężenie bezrobocia w regionie jest najwyższe w Polsce. Na koniec sierpnia 2008 roku stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim wyniosła 15,7% i była ponad 1,5-krotnie większa niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 9,3%. Oznacza to, że w województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada ponad 15 osób bezrobotnych. W regionie warmińsko – mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale występują też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia.

Najniższą stopą bezrobocia w sierpniu charakteryzowały się:

- miasto Olsztyn – 3,8%,
- powiat iławski – 10,2%,
- miasto Elbląg – 11,1%,
- powiat giżycki – 13,8%.

- powiat olsztyński – 14,0%.

Najwyższa stopa bezrobocia w sierpniu 2008 roku, występowała w powiatach:

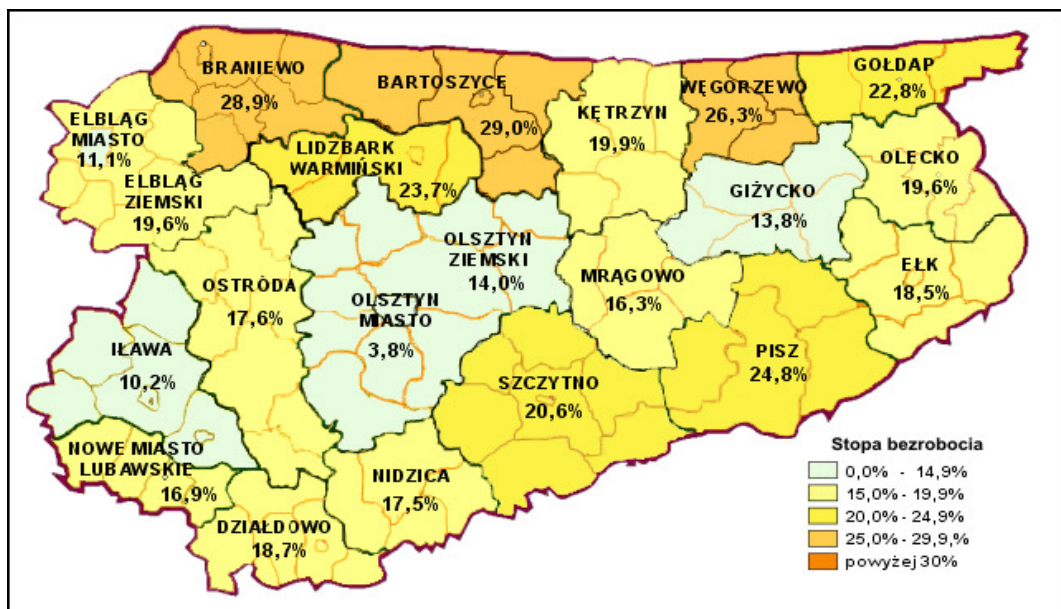
- bartoszyckim – 29,0%,
- braniewskim – 28,9%,
- węgorzewskim – 26,3%,
- piskim – 24,8%.

Biorąc pod uwagę wysokość wskaźnika stopy bezrobocia, najbardziej zagrożone bezrobociem są powiaty położone w północnej części województwa oraz powiat piski. Na uwagę zasługuje fakt, że przed rokiem w województwie warmińsko – mazurskim występowały jedynie dwa miasta i cztery powiaty – miasto Olsztyn, miasto Elbląg, powiat iławski, powiat olecki, powiat mrągowski oraz powiat olsztyński, gdzie stopa bezrobocia w sierpniu wynosiła mniej niż 20%. W sierpniu 2008 roku liczba ta zwiększyła się trzykrotnie: miasto Olsztyn, miasto Elbląg, a także powiaty: działdowski, elbląski, etcki, giżycki, iławski, kętrzyński, mrągowski, nidzicki, nowomiejski, olecki, olsztyński oraz ostródzki.

Należy także podkreślić, że w sierpniu 2008 roku w województwie warmińsko - mazurskim nie było powiatów, w których stopa bezrobocia byłaby większa niż 30%, natomiast przed rokiem, wartość ta została przekroczona w powiatach: braniewskim i bartoszyckim.

Również pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie dystansu pomiędzy stopą bezrobocia w kraju i w województwie. W sierpniu 2007 roku, różnica pomiędzy wartością stopy bezrobocia dla kraju, a wartością stopy dla województwa wynosiła 7,2 pkt proc, natomiast w sierpniu 2008 roku różnica ta wynosiła 6,4 pkt proc.

Mapa: Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w sierpniu 2008 r.

Podsumowanie

- Koniec września br. przyniósł przewidywany spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych – w stosunku do sierpnia o 623 osoby, tj. o 0,8%. Ostatecznie, liczba bezrobotnych na koniec trzeciego kwartału 2008 roku wynosiła 79 198 i była niższa od stanu ubiegłorocznego o 19 529, tj. o 19,8%. Od początku 2008 roku, bezrobocie rejestrowane w regionie spadło o 19 798 osób, tj. o 20,0%. Obserwowana na rynkach światowych dekonjunktura gospodarcza, może skutkować zwolnieniami pracowników zatrudnionych w firmach produkujących na rynki zagraniczne również w naszym regionie. Należy zatem liczyć się do końca roku, ze wzmożoną rejestracją osób pozbawionych pracy. We wrześniu otrzymaliśmy pierwsze sygnały o zwolnieniach grupowych w zakładach branży drzewnej, meblarskiej – w sumie zgłoszono zamiar zwolnienia 214 osób.

- Stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 15,7%. W porównaniu do analogicznego okresu 2007 roku, jest to spadek o 3,5 pkt. proc. (w kraju o 2,7 pkt. proc.). Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim systematycznie zmniejsza się, a tempo spadku jest wyraźnie wyższe niż w kraju. Mimo, to regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.

- W stosunku do września 2007 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 8,5 pkt. proc.), mieszkańców wsi (o 0,9 pkt. proc.), oraz kobiet (o 1,0 pkt. proc.). Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 1,9 pkt. proc.), bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,4 pkt. proc.), osób niepełnosprawnych (o 1,1 pkt. proc.), młodzieży do 25 roku życia (o 1,3 pkt. proc.) oraz osób bez kwalifikacji zawodowych (o 1,2 pkt. proc.). Wzrost udziału w ogólnej populacji bezrobotnych, młodzieży do 25 roku życia, spowodowany jest okresowo wzmożoną rejestracją tegorocznych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

- We wrześniu 2008 roku, urzędy pracy dysponowały 4 944 ofertami pracy – o 429 mniej niż we wrześniu przed rokiem. Większość z nich, bo 54,8% (2 710 ofert) dotyczyła zatrudnienia subsydiowanego. Analogicznie do okresu z poprzedniego roku oferty pracy subsydiowanej stanowiły 53,6% (2 420 ofert) ogółu pozyskanych od pracodawców miejsc pracy. W ciągu dziewięciu miesięcy br., pozyskano 42 653 oferty pracy – spadek do okresu sprzed roku o 4,3% (1 903 oferty). Zmniejszenie liczby zgłaszanych ofert pracy związane jest ze słabszą koniunkturą gospodarczą, w stosunku do ubiegłorocznej, nasyconiem zatrudnienia w zakładach pracy, a także skróceniem, ze względu na pogodę, sezonu turystycznego. Ponadto przedsiębiorcy, z przyczyn ekonomicznych, raczej zwiększają wydajność swojej dotychczasowej kadry pracowniczej, niż zatrudniają nowych pracowników.

- We wrześniu br., w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyło 4180 osób, a 4 707 osób podjęło pracę niesubsydiowaną. W okresie styczeń – wrzesień br. zaktywizowano z udziałem środków Funduszu Pracy 32 795 osób, a 39 382 osoby podjęły pracę niesubsydiowaną na wolnym rynku.

- Do końca września br. z Funduszu Pracy na działania aktywizujące bezrobotnych, pozyskano 192 713,0tys. zł., z czego wydatkowano 128 473,3 tys. zł., najwięcej na: stypendia za okres stażu – 35 945,6 tys. zł (28,0% kwoty wydatków na aktywne formy), wsparcie podjęcia działalności gospodarczej – 26 222,5 tys. zł (20,4%), refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy - 15 033,2 tys. zł (11,7%). W stosunku do okresu sprzed roku wydatki na aktywizację bezrobotnych wzrosły o 25,6%, tj. o 26 172,4 tys. zł.

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Prawie połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (39 466 osób, tj.49,8%) zamieszkuje na wsi. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 50 097 osób, stanowili 50,7% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest systematyczne zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych.

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.10.2008 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Liczba wystawionych zleceń płatności	Kwota wystawionych zleceń płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	979	124 048 551,11
Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	69	107 390 599,45
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	134	7 888 933,87
Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	63	4 236 816,50
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 987	330 163 304,93

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.10.2008r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	134	19 986 924,00
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 549 819,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	166	50 536 743,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 31.10.2008r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Liczba zautoryzowanych płatności	Kwota zautoryzowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia	11	9	1 684 680,00	8	1 564 973,00
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	17	5	748 804,00	1	182 006,40
3.2 Chów i hodowla ryb	43	21	7 444 772,30	15	1 034 119,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00		
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	25	14	1 565 339,98	9	1 117 890,40
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	2	817 707,00

4.2 Działania społeczno-ekonomiczne	70	66	2 788 109,68	64	2 788 109,68
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	16	12	7 370 995,00	4	3 416 446,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	3	371 171,00	1	199 054,00
4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	6	3 768 577,00
Razem	266	191	49 009 255,60	154	21 852 264,47

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Wykaz działań w ramach PROW za rok 2005/2006 – wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 31.10.2008r.

Lp.	Nazwa działania	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
1	Renty strukturalne - kampania 2007	318**	339 378,22
2	Renty strukturalne - kampania 2008	352**	375 280,22
3	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2007	31 605**	97 293 126*
4	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)- kampania 2008	31 615	-
5	Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – kampania 2007	203**	9 761 493,40
6	Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – kampania 2008	134	5 264 259,15
7	Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – kampania 2008	31	317 405,82
8	Grupy producentów rolnych	10	682 214,18***
9	Modernizacja gospodarstw rolnych	819	133 653 569,90
10	Ułatwianie startu młodym rolnikom	225	11 250 000,00
11	Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27	63 145 228,35
12	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	165	14 424 049,00

* kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

*** grupy złożyły wniosek o przyznanie pomocy

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 31.10.2008r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 104

V. AKTUALNOŚCI

1. Nieruchomości rolne

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi trwają prace nad projektem nowelizacji ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Najwięcej obaw wzbudzają informacje o ograniczeniu obszarowym dzierżaw rolnych gospodarujących na zasobie własności rolnej skarbu państwa. Dzierżawcy obawiają się tego, że w Sejmie ministerstwo przeforsuje zmiany, zasadniczo zmieniające ich sytuację. I tak - nie wolno będzie dzierżawić więcej niż 500 hektarów, a kupić z zasobów Agencji Nieruchomości Rolnych będzie można maksimum 300 hektarów.

W ciągu trzech lat mają być również zmienione wszystkie dotychczasowe umowy dzierżawy (dla podmiotów gospodarujących na większych areałach) i zawarte na nowo – jednak już według nowych zasad. W ten sposób zostaną zlikwidowane duże przedsiębiorstwa rolne, które w zdecydowanej większości gospodarują na gruntach wydzierżawionych od Agencji Nieruchomości Rolnych. Dzierżawcy mówią o bankructwach, gdyż mając długoterminowe umowy dzierżawy wzięli kredyty, a pieniądze zainwestowali w ziemię, budynki i specjalistyczne maszyny. To co martwi dużych dzierżawców może być z zadowoleniem przyjęte przez drobnych rolników, chcących powiększać gospodarstwa. Szczególnie dotyczy to terenów po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych – gdzie praktycznie od lat nie ma ziemi do wydzierżawienia.

2. Biopaliwa

Będzie wsparcie dla rolników poszkodowanych przez reformę unijnego rynku cukru. Do rozdysponowania jest kilkadziesiąt milionów euro. Agencja Rynku Rolnego rozpocznie przyjmowanie wniosków najprawdopodobniej od stycznia przyszłego roku.

W wyniku reformy rynku cukru - w ubiegłym roku, prawo kontraktacji buraków straciło blisko 60 tysięcy gospodarstw rolnych. Dla wielu z nich było to równoznaczne z utratą głównego źródła dochodu. Na fundusze będą mogły także liczyć zamknięte cukrownie. Warunek to rozpoczęcie produkcji biopaliw. W ramach Krajowego Programu Restrukturyzacji, do rozdysponowania jest 34 miliony euro. W ramach programu, rolnicy otrzymają zwrot poniesionych kosztów na budowę przydomowych tłoczni paliwowych, a przedsiębiorstwa - refundację nakładów na stworzenie lub modernizację instalacji do przerobu surowców rolnych na cele energetyczne. Krajowy Program Restrukturyzacji jeszcze we wrześniu trafił do Brukseli. Wszystko na to wskazuje, że w tym roku zostanie ostatecznie zaakceptowany. Agencja Rynku Rolnego

zapowiada, że nabór wniosków rozpocznie się za kilka miesięcy. Dzięki temu pierwsze pieniądze do beneficjentów trafią we wrześniu przyszłego roku.

3. PROW 2007-2013

Renty strukturalne, wsparcie dla młodych rolników, zalesianie gruntów rolnych to działania w których wypłata unijnych dotacji przebiega bez przeszkód. Gorzej jest na przykład w programie modernizacji gospodarstw rolnych. Większość rolników nie wie jeszcze czy ich wniosek ma szansę realizacji. Wkrótce ma się to jednak zmienić. W najbliższych tygodniach pierwsi beneficjenci będą mogli otrzymywać środki finansowe ale to ci, którzy składali wnioski na zakup nowych urządzeń inwestycyjnych, a więc tam, gdzie projekt w czasie był krótkotrwały. Zdaniem Agencji Restrukturyzacji jeszcze w tym roku ruszy ocena wniosków na różnicowanie działalności w kierunku nierolniczej oraz wsparcie dla przetwórstwa. Proces akredytacji na te programy powoli dobiega końca. Aż do przyszłego roku trzeba będzie poczekać na uruchomienie programu wsparcia dla mikroprzedsiębiorstw oraz dla producentów żywności regionalnej i ekologicznej.

4. Kontrole płatności obszarowych

Pracownicy biur powiatowych ARiMR zakończyli kontrolę administracyjną około 77% wniosków rolników o przyznanie płatności bezpośrednich za 2008 rok.

O płatności obszarowe ubiega się w tym roku około 1,42 mln. rolników, którzy wnioski takie składali od 15 marca do 15 maja, a w niektórych przypadkach do 9 czerwca br., choć wtedy musieli liczyć się z obniżeniem o 1% wysokości dopłat bezpośrednich za każdy dzień roboczy opóźnienia.

Zakres kontroli administracyjnej obejmuje weryfikację zadeklarowanych we wnioskach powierzchni z danymi znajdującymi się w bazach referencyjnych Agencji. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości we wniosku, rolnicy są wzywani do złożenia wyjaśnień.

W połowie listopada Agencja planuje rozpoczęcie wydawania decyzji w sprawie przyznania płatności bezpośrednich. Wypłata należnych rolnikom płatności rozpocznie się od 1 grudnia 2008 r. W pierwszej kolejności płatności obszarowe przelane zostaną na konta bankowe rolników z powiatów dotkniętych tegoroczną suszą.

5. Kredyty kłękowe

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydał do 3 października br. 46 zgód na uruchomienie kredytów kłękowych. Na podstawie zgód Ministra ARiMR uruchomiła bankom na 2008 r. limit akcji kredytowej w kwocie 1.289,8 mln zł, z tego dla kredytów planowanych do udzielenia w związku z tegoroczną suszą i huraganem – 817,3 mln zł oraz limit dopłat do oprocentowania kredytów kłękowych udzielanych w 2008 r. w kwocie 25,7 mln zł.

Kolejną pulę środków w wysokości 7,6 mln zł na dopłaty obniżające oprocentowanie kłękowych kredytów inwestycyjnych ARiMR przekazała bankom.

Zgody wyrażone przez Ministra Rolnictwa na uruchomienie kredytów kłękowych dotyczą tych terenów, na których komisje powołane przez wojewodów oszacowały straty spowodowane kłękami żywiołowymi. Suma oszacowanych przez te komisje strat wynosi ponad 3,36 mld zł, z tego blisko 3,29 mld zł przypada na straty spowodowane przez suszę i huragany. 12 zgód MRiRW dotyczy uruchomienia kredytów kłękowych na wznowienie

produkcji po tegorocznej suszy, która dotknęła 9 województw (kujawsko-pomorskie, lubuskie, łódzkie, mazowieckie, podlaskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie) a 9 - uruchomienia kredytów kłeskowych na wznowienie produkcji po tegorocznym huraganie, który dotknął 6 województw (kujawsko-pomorskie, lubelskie, mazowieckie, podkarpackie, podlaskie i świętokrzyskie).

Pozostałe, wydane zgody pozwalają na uruchomienie kredytów kłeskowych na tych terenach, gdzie komisje powołane przez wojewodów oceniły straty spowodowane przez tegoroczne ulewy, gradobicia, podtopienia gruntów i pożary spowodowane wyładowaniami. Rolnik ubiegający się w banku o kredyt kłeskowy musi dołączyć do wniosku opinię wojewody sporządzoną przez komisję, która szacowała powstałe w jego gospodarstwie straty. W zależności od rodzaju poniesionych strat rolnik może ubiegać się w banku o kłeskowy kredyt obrotowy bądź inwestycyjny. Przyznana rolnikowi kwota inwestycyjnego kredytu kłeskowego nie może przekroczyć wartości odtworzeniowej środków trwałych oszacowanej przez komisję powołaną przez wojewodę, a kredytu obrotowego – kwoty obniżenia dochodu wynikającej z opinii wojewody, nie więcej jednak niż 4 mln zł na gospodarstwo rolne lub do 8 mln zł na dział specjalny produkcji rolnej (np. fermę drobiu).

Kredyt kłeskowy inwestycyjny może być udzielony na 8 lat, a w przypadku zakupu kwalifikowanego materiału szkółkarskiego na odtworzenie sadu na 5 lat. Z kolei kłeskowego kredytu obrotowego bank może udzielić na okres nie dłuższy niż 4 lata. Istnieje możliwość zastosowania dwuletniej karencji w spłacie kapitału.

Kredytów inwestycyjnych kłeskowych udzielają następujące banki:

1. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A (BPS S.A.),
2. Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. (GBW S.A.),
3. Mazowiecki Bank Regionalny S.A. (MBR S.A.),
4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. (BGŻ S.A.),
5. Bank Zachodni WBK S.A. (BZ WBK S.A.),
6. ING Bank Śląski S.A. (ING B.ŚL. S.A.),
7. BPH S.A.,
8. Pekao S.A.

Oprocentowanie płacone przez kredytobiorcę wynosi nie mniej niż **3,50%**.

6. Przetwórstwo spożywcze

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zakończyła wstępną ocenę wniosków na dofinansowanie inwestycji w przetwórstwie rolno-spożywczym środkami z działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” PROW 2007-2013. Inwestorzy sektora rolno-spożywczego złożyli 818 wniosków, w których ubiegają się o przyznanie dofinansowania w łącznej wysokości ponad 1,6 mld zł. Preselekcję wniosków przeprowadzili pracownicy Departamentu Obsługi Wniosków i Odwołań ARiMR. Około 60 wniosków zostało negatywnie ocenione w czasie wstępnej weryfikacji lub wycofane przez samych przedsiębiorców.

Dalsza ocena formalna i merytoryczna wniosków, które pozytywnie przeszły preselekcję, zostanie dokonana po otrzymaniu przez ARiMR akredytacji Ministra Finansów. Obecnie audytor zewnętrzny ocenia stan przygotowania Agencji do rozpatrywania wniosków i podpisywania umów z beneficjentami. Pozytywny wynik tej kontroli pozwoli audytorowi na zarekomendowanie Ministrowi Finansów przyznania ARiMR akredytacji.

Wnioski o przyznanie pomocy na modernizację przetwórstwa spożywczego przedsiębiorcy składali od 23 kwietnia do 9 maja br. Zgodnie z przepisami określającymi tryb i warunki przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” PROW na lata 2007-2013, ostatnim dniem przyjmowania wniosków był dzień roboczy następujący po dniu, w którym złożone wnioski wyczerpały limit środków finansowych przewidzianych na ten rok w co najmniej 120%. Limit środków w 2008 r. na to działanie wynosi 1,146 mld zł.

7. Zalesianie gruntów

Do 30 września biura powiatowe ARiMR przyjęły w skali kraju 1662 wnioski na zalesianie gruntów rolnych i 306 wniosków na zalesienie gruntów innych niż rolne. Wnioskodawcy ubiegają się łącznie o pomoc finansową na zalesienie ponad 4,5 tys. ha, z tego około 3,9 tys. ha to grunty rolne.

Najwięcej wniosków na zalesienie gruntów rolnych złożono woj. mazowieckim (302), a na zalesianie gruntów innych niż rolne w woj. podkarpackim (81).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, biura powiatowe ARiMR przyjmowały w 2008 r. wnioski na zalesienie gruntów od 1 sierpnia do 30 września.

Złożone wnioski i planowana do zalesienia powierzchnia wg stanu na 30.09.2008 r.

L.p.	Województwo	Liczba złożonych wniosków	Powierzchnia wnioskowana [ha]	Liczba złożonych wniosków	Powierzchnia wnioskowana [ha]
		SCHEMAT I		SCHEMAT II	
		Zalesianie gruntów rolnych		Zalesianie gruntów innych niż rolne	
1	Dolnośląskie	65	195,09	14	37,21
2	Kujawsko-Pomorskie	76	169,87	13	20,02
3	Lubelskie	148	319,65	47	89,33
4	Lubuskie	26	83,49	9	32,22
5	Łódzkie	152	297,35	7	9,76
6	Małopolskie	49	46,56	12	14,43
7	Mazowieckie	302	630,05	27	47,42
8	Opolskie	22	85,20	6	12,96
9	Podkarpackie	161	215,10	81	149,15
10	Podlaskie	99	230,86	14	53,54
11	Pomorskie	61	247,31	6	11,88
12	Śląskie	35	102,52	3	5,00
13	Świętokrzyskie	189	302,06	14	21,43
14	Warmińsko-Mazurskie	124	524,22	32	84,86
15	Wielkopolskie	118	295,09	9	19,87
16	Zachodniopomorskie	35	173,93	12	53,21
RAZEM		1 662	3 918,34	306	662,29

8. Ceny nieruchomości

Jak wynika z najnowszych danych średnia cena transakcyjna nieruchomości rolnych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w II kwartale wynosiła 11 869 zł i była tylko nieznacznie, bo o 100 zł wyższa niż w I kwartale br. (wtedy kształtowała się na poziomie 11 767 zł za 1 ha). Jak podkreślają sami rolnicy, ceny w Polsce osiągają w wielu regionach poziom nieakceptowany dla nich, pomimo otrzymywania dopłat bezpośrednich i rosnących cen na produkty żywnościowe. Pośrednio potwierdza to niski poziom wzrostu cen za II kwartał br.

W II kwartale 2008 r. Agencja najdrożej sprzedawała grunty rolne tradycyjnie w województwach: małopolskim (ponad 20 tys. zł/ha), wielkopolskim (prawie 20 tys. zł/ha), kujawsko-pomorskim (prawie 18 tys. zł/ha). Natomiast najtaniej, bo średnio za nieco ponad 8 tys. zł/ha, można było nabyć grunty tylko w województwie lubelskim. Dynamika wzrostu cen ziemi z ZWRSP na początku bieżącego roku jest niższa niż w roku ubiegłym w tym samym czasie.

Zupełnie odwrotnie jest w przypadku czynszu dzierżawnego, którego wzrost jest znaczny i ciągle utrzymuje wysoką dynamikę. Dla umów dzierżawy zawieranych w II kwartale br. przez ANR przeciętny czynsz dzierżawny wyniósł w równowartości pszenicy 8,4 dt pszenicy za 1 ha. Był on o ponad 31% wyższy w stosunku do czynszu uzyskiwanego z takich umów w I kwartale 2008 r. (6,4 dt pszenicy za 1 ha). Powodem wzrostu czynszu w II kwartale br. jest mała ilość gruntów wystawianych do przetargu na dzierżawę z Zasobu WRSP, przy dużym popycie ze strony rolników na dzierżawę.

W 2007 r. przeciętny czynsz dzierżawny za grunty rolne kształtował się od 5,5 dt pszenicy za 1 ha w I kwartale do 6,9 dt pszenicy w IV kwartale, średnio wyniósł 6,7 dt pszenicy za 1 ha. Zmiany tego czynszu są analogiczne jak na prywatnym rynku dzierżaw.

W 2007 roku Agencja sprzedała ponad 103 tys. ha gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (w 2006 roku – 107 tys. ha). Najwięcej w województwach: zachodniopomorskim (21 746 ha), warmińsko-mazurskim (21 684 ha), lubuskim (9 640 ha), dolnośląskim (9 023 ha). W Zasobie do rozdysponowania pozostało około 340 tys. ha, natomiast w dzierżawie jest prawie 1 mln 800 tys. ha.

Najwięcej gruntów do rozdysponowania znajduje się na terenach województw: zachodniopomorskiego (ponad 60 tys. ha), warmińsko-mazurskiego (prawie 50 tys. ha), lubuskiego (ponad 37 tys. ha), dolnośląskiego (prawie 36 tys. ha). Z kolei najmniej gruntów Agencja posiada w województwach: małopolskim (nieco ponad 5 129 ha), podlaskim i kujawsko-pomorskim (po ok. 7 000 ha).

Agencja sprzedaje grunty na przetargach nieograniczonych, do których może przystąpić każdy. Na tych przetargach można kupić od Agencji nie więcej niż 500 ha. Na przetargach ograniczonych tylko dla rolników, do 300 ha oraz w trybie bezprzetargowym dla dotychczasowych dzierżawców, też nie więcej niż 500 ha. Do czynników utrudniających intensyfikację sprzedaży zaliczyć można wygaśnięcie z końcem 2003 r. planów zagospodarowania przestrzennego w wielu gminach, niektóre z nich nie posiadają nawet studiów uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego. Niewielki postęp prac nad opracowaniem planów i niepewność co do przyszłej funkcji nieruchomości i związane z tym ryzyko sprzedaży nieruchomości za cenę nie odzwierciedlającą jej faktycznej wartości, w wielu przypadkach uniemożliwiały przeznaczanie nieruchomości Zasobu do sprzedaży (pozostawały one najczęściej w dzierżawie). Również uchwalane obecnie plany i studia, z uwagi na występujące niekiedy niejednoznaczne i niejasne zapisy (np. alternatywne przeznaczenie nieruchomości: rolne i nierolne, co oczywiście jest korzystne dla potencjalnych inwestorów) - mogą stanowić barierę trwałego zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa.

Kolejnym problemem są roszczenia reprivatyzacyjne zgłoszone do Agencji. Jak wynika z rozpoznania roszczenia te dotyczą areалу ok. 550 tys. ha gruntów Zasobu WRSP. Do Agencji wpłynęło w tej sprawie ok. 3 tys. wniosków. Są województwa, gdzie udział roszczeń w stanie posiadania Zasobu jest bardzo wysoki i wynosi ponad 95% w woj. kujawsko-pomorskim i ponad 85% woj. wielkopolskim.

9. Dzierżawa ziemi rolniczej

Rząd chce trwale rozdysponować ziemię pozostałą jeszcze w Agencji Nieruchomości Rolnych. Ponieważ zdecydowana większość z niej jest obecnie dzierżawiona postanowiono zmusić do jej oddania. Wszystkie grunty powyżej 500 hektarów miały wrócić do Agencji i być sprzedane rolnikom. Protesty spowodowały, że rząd wycofał się z tych pomysłów i teraz negocjuje kompromis. Chce zaproponować dzierżawcom żeby od swoich powierzchni dzierżawionych od skarbu państwa wydzielić na rzecz rolników powierzchnię 20 może 30%, to jest jeszcze do negocjacji. Pozostałe ziemię dzierżawcy mogliby kupić. Zainteresowani nie mówią, nie. Pytają tylko skąd mają wziąć pieniądze na kupno czegoś, na co do tej pory nie było ich stać

W dyspozycji Agencji Nieruchomości Rolnych pozostaje około 300 tysięcy hektarów ziemi w większości mało atrakcyjnych rolniczo. Dzierżawionych gruntów jest około milion 800 tysięcy hektarów.

10. Leader – rusza

Lokalne Grupy Działania mogą już ubiegać się o wsparcie z programu LEADER. Termin naboru wniosków ogłoszono już we wszystkich województwach. Do rozdysponowania do końca 2013 roku jest prawie 800 milionów euro.

Okolo 116 złotych dotacji w przeliczeniu na jednego mieszkańca, tyle będzie wynosić wsparcie z programu LEADER. Aby po nie sięgnąć trzeba stworzyć lokalną grupę działania oraz strategię rozwoju danego regionu. Lokalne Grupy Działania będą też decydować o dofinansowaniu na program „Odnowy wsi”, dodatkowe źródła dochodów pozarolniczych, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, czy tak zwane małe projekty, które mogą dostać dofinansowanie do 20 tysięcy złotych.

Program nie będzie łatwy do realizacji, bo wymaga bardzo dużego zaangażowania lokalnej społeczności. O tym które Lokalne Grupy Działania wygrają konkurs i dostaną dofinansowanie na realizację ich strategii rozwoju będą decydowały urzędy marszałkowskie.

11. Budżet 2009

Wydatki państwa na rolnictwo w przyszłym roku spadną o 8% - zakłada projekt budżetu na 2009 rok. Opozycja krytykuje takie rozwiązanie i proponuje zwiększenie wydatków o miliard złotych. Rządząca koalicja odrzuca te pomysły i przekonuje, że taki budżet na rolnictwo jest sukcesem biorąc pod uwagę, że deficyt państwa został zmniejszony o 12 miliardów złotych.

Długie rzędy słupków, wycieżeń, liczb i procentów. Tak wygląda projekt budżetu państwa na rok 2009. Wczoraj rząd po raz pierwszy przedstawił posłom jak mają wyglądać wydatki na rolnictwo. Wyniosą one 19 miliardów 380 milionów złotych. Do tego trzeba doliczyć 17 miliardów złotych na KRUS oraz 16 miliardów, które dostaniemy z Unii Europejskiej. Łącznie prawie 53 miliardy złotych. Budżet roku

2008 był o 4 miliardy większy. Rząd tłumaczy, że to efekt mniejszych wydatków z funduszy unijnych. Zapewnia też że takie kwoty wystarczą na realizację wszystkich niezbędnych zadań. Opozycja wylicza, że rząd całkowicie zlikwidował dopłaty do materiału siewnego oraz roślin energetycznych. W 85% znikną wpływy do Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych.

W efekcie przeszły wartość 450 milionów złotych poprawki o zwiększenie wydatków na zwalczanie chorób zakaźnych, ubezpieczenia rolnicze oraz kredyty preferencyjne.

12. Akredytacja na obsługę PROW 2007-2013

Minister Finansów wydał Rozporządzenie o udzieleniu od 16 października „stałej” akredytacji na pełnienie przez ARiMR funkcji płatniczej do obsługi działań PROW 2007-2013, które do tej pory Agencja uruchomiła na podstawie akredytacji tymczasowej. Ta akredytacja oznacza, że procedury stosowane przez agencję, jej oprogramowanie komputerowe i system kontroli wypłacanych środków spełniają wszystkie wymogi Unii Europejskiej i polskiego prawa.

Minister Finansów przyznał też Agencji od 16 października pełne akredytacje na obsługę 10 działań z PROW 2007-13: „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”, „Grupy producentów rolnych”, „Renty strukturalne”, „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)”, „Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne”, „Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)”, „Pomoc techniczna”. Pełna akredytacja na te działania oznacza, że Agencja może przyjmować wnioski, weryfikować je, podpisywać umowy o przyznaniu pomocy i wypłacać pieniądze Beneficjentom. W przypadku działań, które dotyczą udzielenia pomocy na inwestycje wypłata środków nastąpi po ich zrealizowaniu, rozliczeniu i skontrolowaniu przez ARiMR.

Obecnie ARiMR, ma już w sumie pełne akredytacje na 10 działań w ramach PROW 2007-13. Obejmują one łącznie już 70 procent wszystkich środków finansowych z tego Programu a Agencja wypłaciła już z niego 3 miliardy 769 milionów złotych. Do uruchomienia przez Agencję pozostaną jeszcze tylko cztery działania: „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Korzystanie z usług doradczych”, „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”, „Odtwarzanie potencjału produkcji rolnej i leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych”. Te działania ARiMR planuje uruchomić na początku przyszłego roku.

13. Biomasa w Europie

Unia Europejska od lat stawia na odnawialne źródła energii. Do roku 2020 planowany jest wzrost ich udziału w zużytej energii do 20%.

Europa stosuje różne źródła energii odnawialnej. Na północy najczęściej energię wiatrową, na południu – solarną, wszędzie zaś - produkowany ze zwierzęcych odchodów – biogaz. Coraz częściej też źródłem energii cieplnej i prądu jest biomasa.

Wykorzystanie energii odnawialnej w Polsce jest niewielkie, bo nie przekracza 3% całkowitego zużycia energii. A według wytycznych Unii już w 2010 roku energia ze źródeł odnawialnych powinna stanowić co najmniej kilka razy tyle. Polska zapowiedziała więc sukcesywne zwiększanie wykorzystania „zielonej energii”. Jeszcze w tym dziesięcioleciu ma nastąpić trzykrotny jego wzrost. Największe nadzieje wiąże się dziś nie z energią wiatrową czy słoneczną, ale właśnie z biomasą. Jej zasoby to

różnego rodzaju odpady leśne, a także komunalne i przemysłowe. Coraz powszechniej stosowanym surowcem energetycznym jest też słoma zbóż, dawniej kłopotliwy odpad, często spalany wprost na polu. Jednak najlepszym źródłem biomasy są rośliny energetyczne. Wierzba, ślazier pensylwański, czy topinambur to rośliny, które mogą być z powodzeniem uprawiane na naszych polach.

14. Grupy producenckie

Są dwa rodzaje dofinansowania dla grup producenckich. Pierwsze przeznaczone na działalność administracyjną zależy od wartości sprzedanych produktów. Drugie to zwrot 75% kosztów poniesionych na inwestycje. Zdaniem producentów takich dotacji nie można przegapić. Wsparcie jest wypłacane po zakończeniu inwestycji. Pomoc skierowana do grup producentów nie ma limitów budżetowych. Są to środki, które raczej nie są wykorzystywane w poszczególnych latach.

W Polsce jest ponad 100 grup producentów owoców i warzyw. Dotychczas Agencja Restrukturyzacji wypłaciła im prawie 100 milionów złotych.

15. GMO

Rośnie powierzchnia upraw GMO w Europie. Tegoroczny areal roślin transgenicznych w niektórych krajach Unii, może powiększyć się nawet 20 razy. Także w Polsce, mimo wielu sprzeciwów, znaczna część rolników zdecydowała się na kontrowersyjne uprawy.

Słowackich rolników do upraw transgenicznych przekonywać nie trzeba. Ci, którzy nastawili swoje gospodarstwa na produkcję kukurydzy wiedzą, że to jedyny sposób na utrzymanie dochodowości.

Z danych publikowanych przez europejskie stowarzyszenie na rzecz rozwoju GMO wynika, że tegoroczna powierzchnia upraw w Europie wzrośnie o ponad 20%. Zdecydowanym liderem jest Rumunia. Tam tegoroczny areal GMO szacowany jest na ponad 7 tysięcy hektarów. W porównaniu do ubiegłego roku daje to blisko 20-krotny wzrost. Sporo w transgeniczne uprawy inwestuje również Słowacja, Czechy, Niemcy, a także Polska.

Powierzchnia upraw GMO w Europie w 2008 r.

	w tys. ha.	wzrost 2007/08
Hiszpania	79,269	5%
Czechy	8,380	68%
Rumunia	7,146	1942%
Portugalia	4,851	8%
Niemcy	3,173	39%
Słowacja	1,900	111%
Polska	3,000	838%

V. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. Międzynarodowe Targi FARMA 2008

W dniach 3-5 października br. w Poznaniu odbyły się Międzynarodowe Targi Hodowli Zwierząt i Rozwoju Obszarów Wiejskich FARMA 2008.

FARMA“ to targi o nowym podziale branżowym: Hodowla oraz Rozwój Obszarów Wiejskich. Są one doskonałą okazją do zapoznania się z najnowszą ofertą producentów i dystrybutorów zwierzęcego materiału hodowlanego, maszyn i urządzeń stosowanych w produkcji zwierzęcej, budownictwa wiejskiego, wyposażenia budynków inwentarskich, pasz i dodatków paszowych, artykułów z zakresu weterynarii oraz ogrodnictwa, a także produktów dla gospodarki leśnej. Rolnicy, którzy przyjechali w tym roku do Poznania, mogli nie tylko zapoznać się z nowościami rynkowymi, ale także skorzystać z fachowej konsultacji doradców reprezentujących największe instytucje wspierające rolnictwo oraz małą przedsiębiorczość.

Targom „FARMA“ towarzyszył interesujący cykl konferencji i seminariów, dotyczących najbardziej aktualnych problemów i perspektyw rozwoju dla poszczególnych bloków tematycznych., jak np. „PROW 2007 – 2013 – LEADER“, „Wspieranie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich“, „Rolnictwo ekologiczne- stan obecny i perspektywy rozwoju“, czy też Forum Weterynaryjno-Hodowlane.

Równoległe z targami „FARMA“ odbyła się XXIII Krajowa Wystawa Zwierząt Hodowlanych, podczas której najlepsi hodowcy w kraju zaprezentowali najbardziej wartościowe okazy zwierząt niemal wszystkich ras. Wystawie towarzyszyły ekspozycje nowości rynkowych z 13 krajów europejskich (Polska Austria, Belgia, Czechy, Dania, Francja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Niemcy, Turcja, Szwecja oraz Włochy).

Również po raz piąty Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego uczestniczył w targowej imprezie w **Pawilonie Regionów**, przedstawiając ofertę regionalnego dorobku kulturalnego, walory krajoznawcze i turystyczne, inicjatywy lokalnych społeczności, pod hasłem, „WARMIA i MAZURY ZAPRASZAJĄ“. Na stoisku naszego regionu, którego gospodarzami były wspólnie Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa oraz Departament Turystyki, można było spróbować wyrobów i produktów znanych i nagradzanych na wielu konkursach wiodących firm branży rolno – spożywczej i gastronomicznej województwa warmińsko-mazurskiego. Wystawione do degustacji wyroby tych firm cieszyły się wielkim powodzeniem wśród gości odwiedzających stoiska targowe. Duże zainteresowanie wzbudzały ekspozycje z dziedziny sztuki ludowej warmińsko-mazurskich twórców, takich jak: Maria KALISZEWICZ ze Stowarzyszenia Kulturalnego „Konik Mazurski“ w Kętrzynie, Józef BOGDASZEWSKI z Pracowni Rzeźbiarskiej „Pasja“ w Węgorzewie, a także Izabela ROGUSZCZAK i Anna KRZYŻAK – ŻUCHOWSKA reprezentujące Przedsiębiorstwo Społeczne „Garncarska Wioska“ z Kamionki /Nidzicy.

W PAWILONIE REGIONÓW zorganizowana została także ekspozycja pn. „Dziedzictwo Kulinarne – Warmia, Mazury Powiśle”, w której uczestniczyło Biuro Jakości i Znaków Regionalnych. Na 20 stoiskach, o łącznej powierzchni 120 m², zaprezentowali się wystawcy zrzeszeni w Sieci Dziedzictwo Kulinarne Warmia, Mazury i Powiśle. Swoje produkty prezentowało 50 wystawców z 20 firm, producentów naturalnej, tradycyjnej, lokalnej i regionalnej żywności w następujących branżach: ryby, pieczywo, przetwory mleczne, wędliny, grzyby, miody oraz potrawy i dania regionalne. Prezentacja połączona była z degustacją oraz sprzedażą produktów żywnościowych pochodzących z całego regionu Warmii i Mazur. Wśród prezentowanych na targach produktów znalazły się produkty wpisane

na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz produkty posiadające certyfikaty „Jakość i Tradycja”, pierwszego uznanego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi krajowego systemu wyróżniania żywności wysokiej jakości. Wśród wystawców z Województwa Warmińsko-Mazurskiego obecni byli finaliści i laureaci VIII edycji ogólnopolskiego konkursu „**Nasze kulinarne dziedzictwo – Smaki Regionów**” organizowanego przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego we współpracy ze Związkiem Województw RP i Samorządami Województw. W tym roku wręczono statuetki „Perła 2008” trzem laureatom z Województwa Warmińsko-Mazurskiego: Firmie Gastronomicznej „Krys-Stan” z Olsztyna za „Zupę rybną z węgorza”, Pensjonatowi „Siedlisko na półwyspie” z Wierzby za „Krokiety ze szczupaka po mazursku” oraz Zajazdowi „Tusinek” w Rozogach za „Podpłomyk”.

Udział naszego województwa w targach FARMA' 2008 uświetniły występy Folklorystycznego Zespołu Śpiewaczego „RESZELANIE“ z Reszla, który kultywując tradycje Warmiaków i Mazurów przedstawił swój dorobek artystyczny wykonując suity pieśni regionalnych oraz z innych stron kraju.

Stoisko: Warmia i Mazury, zaprezentowało się na imprezie targowej bardzo korzystnie i wykwintnie. Cieszyło się wielkim zainteresowaniem, a zarazem chwalone było za aranżację i wystrój. Wyróżniało się na tle innych województw, unikatową, charakterystyczną dla naszego regionu scenografią, co widoczne jest na zdjęciach.

VI. OCHRONA PRAW KONSUMENTÓW

1. Kredyty konsumenckie

1.1 Ogólne informacje

Kredyt konsumencki to każdy kredyt zaciągnięty na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jest nim kredyt udzielany przy zakupach na raty lub z odroczonym terminem płatności. W zależności od potrzeb można pożyczyć z banku i kilkaset złotych, i kilkanaście tysięcy. Na ogół **kredyty** konsumenckie spłacać można przez kilkadziesiąt miesięcy – czasem jest ich aż 96, czasem zaś tylko 36. Okres spłaty w dużej mierze zależy od pożyczonej kwoty. Kredyty konsumenckie charakteryzują się też tym, że kredytobiorca nie musi określać na co planuje przeznaczyć pożyczoną kwotę. Z tego rodzaju kredytu możemy więc i wyjechać na wakacje, i wyprawić wesele, i przeprowadzić drobny remont domu.

1.2 Umowa kredytowa

Przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności (kredytodawca) udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi (osobie fizycznej) kredytu w jakiegokolwiek postaci. Kredyt konsumencki reguluje ustawa o kredycie konsumenckim.

Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności:

- 1) umowę pożyczki;
- 2) umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego;
- 3) umowę o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego;
- 4) umowę, na mocy której świadczenie pieniężne konsumenta ma zostać spełnione później niż świadczenie kredytodawcy,
- 5) umowę, na mocy której kredytodawca zobowiązany jest do zaciągnięcia zobowiązania wobec osoby trzeciej, a konsument - do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia;
- 6) umowę, na mocy której kredytodawca zobowiązuje się do udzielenia kredytu związanego z obowiązkiem wniesienia przez konsumenta, w jakiegokolwiek formie, środków pieniężnych oprocentowanych poniżej stopy rynkowej lub nieoprocentowanych;
- 7) umowę, na mocy której spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia swojemu członkowi kredytu w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą.

Wyłączenia z ustawy umów o kredyt konsumencki:

- o wysokości mniejszej niż 500 zł i większej niż 80 000 zł, albo równowartości tych kwot w innej walucie niż waluta polska,
- na mocy których termin spłaty kredytu nie przekracza trzech miesięcy, na mocy których konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania ani innych kosztów związanych z udzieleniem lub spłatą kredytu konsumenckiego,
- dotyczących odpłatnego korzystania z rzeczy lub praw, jeżeli umowa nie przewiduje przejścia własności rzeczy lub praw na konsumenta, przeznaczony na nabycie nieruchomości lub prawa użytkownictwa wieczystego, budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę, remont budynku lub lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość lub na nabycie

spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego oraz wniesienie wkładu członkowskiego do spółdzielni mieszkaniowej,

Umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie doręczyć konsumentowi umowę.

W umowie kredytu konsumenckiego musi być zapisane:

- 1) imię, nazwisko konsumenta i jego adres oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy, a gdy kredytodawcą jest osoba prawna - także określenie organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numer w rejestrze, pod którym kredytodawca został wpisany,
- 2) wysokość kredytu,
- 3) zasady i terminy spłaty kredytu,
- 4) roczną stopę oprocentowania oraz warunki jej zmiany,
- 5) opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwaną dalej opłatą przygotowawczą, będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany,
- 6) informację o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania,
- 7) sposób zabezpieczenia, jeżeli umowa je przewiduje, oraz opłaty należne kredytodawcy z tego tytułu,
- 8) informację o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową,
- 9) informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
- 10) informację o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,
- 11) informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta,
- 12) informację o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu,
- 13) informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunki jej zmiany, a także informację o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego.

Jeżeli kredyt konsumencki przeznaczony jest na nabycie określonej rzeczy lub usługi, umowa o kredyt konsumencki, niezależnie od powyższych danych, dodatkowo powinna zawierać opis rzeczy lub usługi, jak również cenę nabycia rzeczy lub usługi, jeżeli zapłata nastąpiłaby gotówką, oraz cenę nabycia przy wykorzystaniu kredytu.

W przypadku gdy nie jest możliwe podanie kosztów, do których poniesienia zobowiązany jest konsument, należy określić ich szacunkową wysokość oraz okoliczności, od których zależy ich ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta.

Uprawnienia konsumenta

Jak wynika z jednego z punktów umowy, konsument jest uprawniony do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie. W zasadzie powinien powiadomić kredytodawcę o takim zamiarze. Termin dokonania spłaty powinien odpowiadać terminom wnoszenia rat określonym w umowie. Jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem, wówczas w przypadku:

- 1) kredytu oprocentowanego - nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu,

2) kredytu nieoprocentowanego - konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu.

Kredytodawca może zastrzec prowizję za wcześniejszą spłatę kredytu konsumenckiego tylko w umowach dotyczących kredytów walutowych lub kredytów o stałej stopie procentowej w okresie kredytowania, o ile kwota kredytu jest wyższa niż 5 000 zł. Kredytodawca jest zobowiązany rozliczyć się z konsumentem w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty kredytu.

W przypadku gdy zabezpieczeniem kredytu jest weksel powinien on zawierać klauzule "nie na zlecenie" a w razie przyjęcia przez kredytodawcę weksla lub czeku niezawierającego klauzuli "nie na zlecenie" i przeniesienia takiego weksla lub czeku na inną osobę, kredytodawca obowiązany jest do naprawienia poniesionej przez konsumenta szkody w związku z zapłatą na rzecz posiadacza weksla lub czeku. Wszelkie wyłączenia i ograniczenia stosowane przez kredytodawcę w razie przelewu przez niego wierzytelności z umowy o kredyt konsumencki jest bezskuteczne.

Konsument może, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 3 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia od umowy, konsument może odstąpić od umowy w terminie 10 dni od dnia otrzymania pisemnej informacji o prawie odstąpienia od umowy, nie później jednak niż w terminie 2 miesięcy od dnia zawarcia umowy. . Kredytodawca obowiązany jest przy zawarciu umowy wręczyć konsumentowi wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Przed upływem terminu do odstąpienia od umowy konsument nie jest zobowiązany do spłaty kredytu ani zapłaty oprocentowania. W razie odstąpienia od umowy kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez konsumenta na rzecz kredytodawcy koszty udzielanego kredytu, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej oraz pobranych przez kredytodawcę opłat związanych z ustanowieniem zabezpieczenia.

W przypadku, gdy kredytodawca nie będzie przestrzegał w/w uprawnień konsument ma prawo zwrócić się o interwencję do rzecznika konsumentów.

1.4 Obowiązki konsumenta

Konsument jest zobowiązany do zapłaty w terminie rat wynikających z umowy. W razie zwłoki konsumenta z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni. Roszczenia kredytodawcy o zapłatę należności z tytułu niespłaconego kredytu przedawniają się po trzech latach. Jeśli kredyt został postawiony w stan wymagalności (czyli konsument otrzymał decyzję o wypowiedzeniu kredytu) termin zaczyna biec z upływem terminu wypowiedzenia. W przypadku, gdyby kredyt nie został postawiony w stan wymagalności, każda rata kredytu przedawnia się osobno a termin przedawnienia zaczyna biec z upływem płatności poszczególnych rat.

Kredyty konsumenckie w Polsce i w Unii Europejskiej

Kredyt konsumencki jest jedną z najważniejszych usług konsumenckich, objętych zakresem zastosowania dyrektyw Unii Europejskiej. Prowadzona obserwacja rynku wskazuje na to, iż konsumenci coraz chętniej korzystają z kredytów nabywając towary i usługi. W związku z powyższym wśród konsumentów rośnie zapotrzebowanie na wiedzę umożliwiającą zrozumienie sposobu funkcjonowania rynku kredytów oraz dostępnych na nim różnorodnych produktów.

W ostatnim okresie czasu pojawiło się określenie „nadmierne zadłużenie”, które znajduje zastosowanie dla opisanego zadłużenia, które stanowi znaczne obciążenie dla kredytobiorcy. Jest to koncepcja stopniowo odchodząca od prawnego pojęcia niewypłacalności oraz bankructwa, która stała się w okresie ostatnich kilku lat istotnym zagadnieniem polityki prawnej w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Należy zauważyć, iż Państwa członkowskie Unii Europejskiej przyjęły założenie, że zapobieganie nadmiernemu zadłużeniu stanowi istotny cel, jakim jest przywracanie płynności finansowej dłużników.

W 2001 r., Rada Europy wydała oświadczenie, iż kwestia nadmiernego zadłużenia stanowi „przedmiot ogromnej troski” Unii Europejskiej oraz stwierdziła, że „Kredyty są siłą napędową wzrostu gospodarczego i dobrobytu konsumentów. Jednocześnie stanowią one ryzyko dla kredytodawców oraz zagrożenie dodatkowych kosztów oraz niewypłacalności dla rosnącej liczby konsumentów”.

Nadmierne zadłużenie można rozpatrywać w kontekście wykluczenia społecznego i finansowego oraz ubóstwa, jednak problem ten nie dotyczy tylko i wyłącznie osób o niskich dochodach. W większości przypadków spowodowany jest rosnącą niepewnością, co do występowania i prognozowania zmian w kwestii dochodów i zdrowia. Podczas, gdy regulacje prawne dotyczące zadłużenia traktowane są jako środek przywrócenia płynności finansowej zadłużonych konsumentów, do środków zapobiegawczych zalicza się: wysoki poziom ochrony konsumentów realizowany poprzez wyposażenie konsumentów w odpowiednią wiedzę na temat instrumentów finansowych, legislację, która zobowiązuje komercyjnych kredytodawców do udzielania konsumentom informacji oraz poszanowania ich interesów w określonych sytuacjach, przepisy dotyczące wysokości odsetek, ściągania należności, itp.

W polskim systemie prawnym istnieje szereg regulacji prawnych mających na celu zabezpieczenie konsumentów przed popadnięciem w nadmierne zadłużenie (m.in. przepisy ustawy - Prawo bankowe, zobowiązujące banki do badania zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców, przepisy dotyczące odsetek maksymalnych i in.). Należy dodać, iż polski ustawodawca rozważa wprowadzenie szczególnych rozwiązań wspomagających zapobieganie niewypłacalności osób fizycznych, które prawdopodobnie przyjmą kształt odrębnego aktu prawnego. Szczególnie istotne jest jednak zapewnienie konsumentom odpowiedniego doradztwa oraz informacji na temat kredytu i zarządzania finansami domowymi.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- oraz informacji prasowych.